

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський державний економічний університет

БАЛЯНТ ГАННА РОМАНІВНА

УДК 336.77.067.22

**КРЕДИТУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ
В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ
РИНКОВИХ ВІДНОСИН**

Спеціальність 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит

АВТОРЕФЕРАТ

**дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук**

Тернопіль – 2006

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі банківського менеджменту та обліку Тернопільського державного економічного університету Міністерства освіти і науки України.

- Науковий керівник:** кандидат економічних наук, доцент
Луців Богдан Любомирович,
Тернопільський державний економічний університет,
проректор з навчальної роботи
- Офіційні опоненти:** доктор економічних наук, старший науковий співробітник
Корнєєв Володимир Вікторович,
Державна установа “Інститут економіки та прогнозування НАН
України”, заступник завідувача відділу досліджень розвитку та
регулювання фінансових ринків
- кандидат економічних наук, доцент
Лапінко Марія Львівна, Львівський банківський інститут
Національного банку України, декан факультету банківської
справи
- Провідна установа:** **Київський національний університет імені Тараса
Шевченка,** кафедра фінансів, грошового обігу та кредиту, м.
Київ

Захист дисертації відбудеться "12" травня 2006 року о 14.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 58.082.03 Тернопільського державного економічного університету за адресою: 46004, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11а, ауд. 211.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Тернопільського державного економічного університету за адресою: 46004, м. Тернопіль, вул. Львівська, 11.

Автореферат розісланий "11" квітня 2006 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради,
кандидат економічних наук, доцент

М.П. Шаварина

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Необхідність забезпечення стабільного економічного зростання, структурних зрушень у національній економіці висуває на перший план проблему генерування ресурсів та їх спрямування у реальний сектор. За умов низького інвестиційного потенціалу держави, недостатнього рівня розвитку фінансового ринку, обмежених можливостей підприємств самостійно фінансувати інвестиційні проекти роль банківської системи в активізації інвестиційної діяльності посилюється, адже банківський сектор розвивається динамічніше, ніж інші сектори економіки й залишається найбільшим сегментом фінансового ринку країни. Позитивні тенденції діяльності банків сприяють підвищенню їхньої функціональної ролі у розвитку економіки: банки, будучи посередниками в акумулюванні та перерозподілі тимчасово вільних коштів, визначають напрями й обсяги інвестування, опосередковуючи відтворювальні процеси в економіці. Втім, залишаються актуальними проблеми оптимізації кількісної структури банків, забезпечення стабільності і достатності ресурсної бази банків, створення спеціалізованих банківських установ, об'єднань, усунення територіальних диспропорцій на регіональному ринку кредитування реального сектора, які негативно впливають на розвиток банківського сектора зокрема та структурну перебудову економіки загалом.

Різні аспекти зазначеної проблематики висвітлені в працях українських вчених-економістів: І.О. Бланка, Б.В. Губського, В.В. Корнєєва, Б.Л. Луціва, О.В. Дзюблюка, М.Л. Лапішко, Л.І. Нейкової, А.А. Пересади, Т.В. Майорової, А.П. Вожжова, М.І. Савлука, І.О. Лютого, А.М. Мороза, Д.Г. Лук'яненка, С.В. Науменкової, В.Д. Лагутіна тощо. Серед російських вчених варто виокремити праці В.В. Ковальова, І.В. Ліпсица, Я.С. Мелкумова, І.І. Мазура, В.Д. Шапіро, Н.Г. Ольдерогге та інших. Вагомий внесок у розробку цієї тематики зробили такі зарубіжні економісти як Й. Шумпетер, Р. Кінг, Р. Левайн, Д. Фернадеза, А. Галетовіц та інші.

Разом з тим, проблема підвищення ресурсної ролі банківського кредиту в інвестиційній сфері потребує комплексного наукового вивчення. Дослідження цієї теми відкриває можливості поглиблення теоретичних пошуків щодо побудови ефективного механізму кредитування інвестиційних проектів, подальшого розширення участі фінансово-кредитних інститутів у їх реалізації в Україні. У цьому зв'язку, важливо відзначити, що саме банківські інвестиційні кредити, як джерело інвестиційних ресурсів, спроможні належним чином вплинути на стимулювання господарської активності і прискорення економічного зростання.

Важливість зазначених наукових проблем і їх практична значимість зумовили вибір теми дисертаційної роботи і визначають її актуальність.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри банківського менеджменту та обліку Тернопільського державного економічного університету як складова частина теми "Дослідження і розробка науково-методичних основ обліку, аналізу та аудиту в комерційних банках України" (державний реєстраційний номер 0102U007218). Теоретичні положення, наукові результати і висновки роботи увійшли до розділу "Дослідження та аналіз проблем і перспектив розвитку

банківського кредитування інвестиційної діяльності в Україні”. Автором проведено дослідження тенденцій і перспектив розвитку ринку інвестиційного кредиту в Україні.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є теоретичне обґрунтування, вироблення науково-методичних засад і практичних пропозицій, спрямованих на вдосконалення банківського кредитування інвестиційних проектів, як чинника розширення інвестиційної сфери і підвищення ефективності економіки України за умов становлення та розвитку ринкових відносин.

Відповідно до поставленої мети в роботі було визначено і вирішено такі завдання:

- узагальнити та систематизувати теоретичні й практичні засади інвестиційного кредитування для уточнення економічного змісту цього поняття;
- розробити дієвий механізм банківського інвестиційного кредитування, спрямований на оптимізацію формування та розподілу банківських інвестиційних ресурсів;
- критично проаналізувати показники оцінки ефективності інвестиційних проектів та методи їх розрахунку з метою детермінації недоліків, внесення пропозицій щодо доцільності використання на практиці зазначених методів;
- запропонувати підходи щодо вдосконалення організації процесу кредитування інвестиційних проектів, які ґрунтуються на засадах системності для виявлення організаційно-економічних передумов підвищення ефективності використання кредиту в процесі реалізації інвестиційного проекту;
- виявити та обґрунтувати проблеми ідентифікації й оцінки проектних ризиків на всіх етапах розроблення і реалізації інвестиційного проекту; окреслити систему інструментів управління проектними ризиками через призму оптимізації кредитного портфеля інвестиційних проектів;
- комплексно дослідити тенденції розвитку ринку інвестиційних кредитів й обґрунтувати напрями державної підтримки суб'єктів інвестиційного кредитування з метою забезпечення інвестиційного спрямування розвитку економіки України;
- оцінити економічний потенціал Тернопільської області та запропонувати підходи щодо розширення можливостей залучення кредитних ресурсів для фінансування інвестиційних проектів на регіональному рівні.

Об'єктом дослідження є система економічних відносин, які виникають між учасниками інвестиційного ринку з приводу ресурсного забезпечення інвестиційних проектів.

Предметом дослідження є організація діяльності банків з кредитування інвестиційних проектів.

Методи дослідження. Теоретико-інформаційну основу дослідження становлять фундаментальні положення економічної теорії, законодавча база, періодичні та монографічні видання, матеріали міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій, статистичні матеріали Національного банку України, Державного комітету статистики України, а також науково-методичні матеріали Європейського банку реконструкції і розвитку. У процесі дослідження використовувалися методи порівняння, узагальнення та систематизації (при дослідженні суті інвестиційного кредитування, інвестиційного проекту, проектних ризиків); групування, статистичні, математичні, графічного аналізу, метод екстраполяції (при оцінці

показників діяльності банків, аналізі ефективності інвестиційних проектів, оцінці інвестиційної кредитоспроможності позичальника); системний і комплексний підходи, економіко-статистичні, методи прогнозування (для визначення шляхів удосконалення механізму інвестиційного кредитування, дослідження напрямів розвитку банківського інвестиційного кредитування).

Наукова новизна одержаних результатів полягає у системно-структурному дослідженні та подальшому розвитку теоретико-методичних засад інвестиційного кредитування у контексті тенденцій розвитку економіки України. Положення дисертаційної роботи, що визначають її наукову новизну і виносяться на захист, полягають у наступному:

вперше запропоновано методологічні підходи дослідження ролі кредиту в ресурсному забезпеченні інвестиційних проектів, зокрема:

- визначено "кредитування інвестиційних проектів" як комплекс заходів щодо спрямування кредитних ресурсів на інвестиційні потреби позичальника, які скеровані на розширене відтворення капіталу відповідно до принципів банківського кредитування. Розглядаючи банківський кредит як інвестиційний ресурс, виявлено, що таким він стає у випадку забезпечення відтворення капіталу позичальника в розширених масштабах: збільшення вартості за рахунок будівництва, реконструкції, модернізації. Відповідно, сферу інвестиційного банківського кредитування становлять кредити, що спрямовуються на вкладення в об'єкти реального інвестування, пов'язані з відтворенням засобів виробництва, матеріально-речових цінностей, а також з інноваціями;
- обґрунтовано поняття "механізм кредитування інвестиційного проекту" як взаємопов'язану цілісну сукупність практичних заходів банку щодо спрямування та управління кредитними ресурсами в інвестиційній діяльності суб'єктів господарювання. На відміну від існуючого загального поняття кредитного механізму пропонується розуміти не тільки сукупність прийомів організації та регулювання кредитного процесу, але і взаємозв'язок суб'єктів і об'єктів на основі принципів інвестиційного кредитування, методів, юридичних норм та процедур, що забезпечують прибутковий рух кредитних ресурсів при наданні інвестиційних кредитів;

удосконалено:

- порядок організації процесу управління проектними ризиками як складового елемента організаційної структури управління проектом, що дало можливість обґрунтувати його як безперервну діяльність протягом всього інвестиційного циклу проекту, яка охоплює сукупність інструментів та принципів, спрямованих на досягнення запланованого результату інвестиційного проекту;
- метод прогнозування оцінки інвестиційної кредитоспроможності позичальника у частині врахування динаміки фінансового стану позичальника при реалізації інвестиційного проекту, що дає змогу визначати допустимий рівень проектних ризиків відносно розрахованого в інвестиційному проекті;

отримали подальший розвиток:

- концепція державного регулювання фінансово-кредитної та банківської системи, адекватна стратегії інвестиційно-інноваційного вектора розвитку економіки України, в частині обґрунтування системи інструментів стимулювання суб'єктів інвестиційного кредитування;

- комплексні заходи щодо нівелювання впливу нерівномірного розташування банків на розподіл грошових потоків між територіальними утвореннями України на прикладі Тернопільської області.

Практичне значення одержаних результатів. Сформульовані та обґрунтовані в дисертації наукові положення, висновки та пропозиції можуть бути використані для підвищення ефективності механізму інвестиційного кредитування й активізації діяльності банків з кредитування інвестиційних проектів.

Отримані результати дисертації, які мають практичне значення, полягають у наступних положеннях:

- обґрунтовано рекомендації щодо здійснення аналізу та оцінки інвестиційної кредитоспроможності позичальників, які дають змогу прогнозувати динаміку розвитку їхнього фінансового стану протягом реалізації інвестиційного проекту;
- сформульовано пропозиції щодо побудови системи ідентифікації й управління проектними ризиками через запобігання, скасування, страхування та поглинання;
- визначено підходи до програмно-цільового методу фінансування заходів щодо сприяння розвитку підприємництва через механізми консалтингового супроводу та кредитної підтримки інвестиційних проектів.

Пропозиції автора щодо оптимізації рефінансування банківських установ, які кредитують інвестиційні проекти, спрямовані на структурну перебудову економіки України; диференціації економічних нормативів, залежно від частки кредитів банку в інвестиційному секторі економіки, можуть бути використані Національним банком України з метою стимулювання банків у частині інвестиційного кредитування.

Основні результати і рекомендації, викладені в дисертації, використовуються у практичній діяльності Тернопільського обласного фонду підтримки підприємництва (довідка № 38 від 23.09.2005 р.), Західного міжрегіонального управління ВАТ КБ “Надра” (довідка № 46 від 3.10.2005 р.), АТ “Кредит Банк (Україна)” (довідка № 14-8936/05 від 10.10.2005 р.).

Окремі положення дисертації використовуються у навчальному процесі Тернопільського державного економічного університету при розробці методичного забезпечення й викладанні навчальних дисциплін “Інвестування”, “Інвестиційне кредитування”, “Аналіз інвестиційних проектів” (довідка № 126 06/1494 від 12.10.2005 р.).

Особистий внесок здобувача. Наукові результати, висновки та пропозиції, які виносяться на захист, є самостійним внеском автора в теоретичні й практичні аспекти розвитку проектного інвестиційного кредитування.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дослідження за темою дисертації доповідались і обговорювались на міжнародних науково-практичних конференціях: на Всеукраїнській науково-методичній конференції “Сучасні аспекти фінансового управління економічними процесами” (Севастополь, 2003 р.); VII Міжнародній науково-практичній конференції “Наука і освіта ‘2004” (Дніпропетровськ, 2004 р.); на всеукраїнських науково-практичних конференціях: “Фінансово-кредитна система України: проблеми та шляхи їх вирішення” (Дніпропетровськ, 2004 р.); III Всеукраїнській конференції з фінансового аналізу студентів і аспірантів (Львів, 2004 р.); “Дні науки ‘2005” (Дніпропетровськ,

2005 р.); “Розвиток економіки в трансформаційний період: глобальний та національний аспекти” (Запоріжжя, 2005 р.); “Фінансова система України: становлення та розвиток” (Острог, 2005 р.).

Публікації. Основні положення дисертації опубліковані у десятих наукових працях загальним обсягом 2,27 д.а., з них 5 статей у наукових фахових виданнях обсягом 1,68 д.а., з яких 1,68 д.а. належать особисто автору.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Робота викладена на 177 сторінках друкованого тексту, містить 2 таблиці, 22 рисунки, 25 додатків на 42 сторінках. Список використаних джерел налічує 200 найменувань і займає 16 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі обґрунтовано вибір теми дисертації з огляду на її актуальність, визначено мету, завдання дослідження, об’єкт і предмет. Подано перелік методів, що були використанні при написанні роботи. Розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі “Теоретичні засади кредитування інвестиційних проектів” узагальнено теоретичні підходи до визначення суті економічної категорії "кредит", розкрито принципи, функції, особливості інвестиційного кредиту, розглянуто інвестиційний проект як об’єкт інвестиційного кредитування, визначено домінанти кредитування інвестиційних проектів.

Дослідження, проведені в теоретичній частині роботи, підтвердили відсутність єдиної думки в економічній літературі щодо змісту кредиту й кредитних відносин. Узагальнення науково-понятійного апарату та концептуальних засад кредитних відносин дало змогу покласти в основу висвітлення суті кредиту підхід, який дає змогу комплексно дослідити економічні аспекти кредиту, закономірності його руху, економічні чинники його існування. Науковий пошук уможливив підтвердити визначення економічної категорії "кредит" як виду суспільних відносин між економічними суб’єктами з приводу передачі в тимчасове користування вільної вартості (грошової чи товарної) на засадах зворотності, платності як таке, що найповніше висвітлює цю категорію.

Встановлено, що використання банківського кредиту як джерела інвестування є одним з дієвих чинників активізації інвестиційної діяльності. Визначальним критерієм ідентифікації банківського кредиту як інвестиційного ресурсу є його спрямування на відтворення капіталу позичальника в розширених масштабах. Відповідно, сферу інвестиційного банківського кредитування становлять кредити, які вкладаються у забезпечення наступного збільшення вартості за рахунок будівництва, реконструкції, модернізації, тобто створення нових потужностей сфери виробництва й обігу. Запропоновано розглядати кредитування інвестиційних проектів як спрямування ресурсів на інвестиційні заходи позичальника, скеровані на розширене відтворення його капіталу, згідно з принципами банківського кредитування. Подане визначення дає змогу уточнити сутність банківського інвестиційного кредитування, його функції, виокремити основні ознаки інвестиційного кредиту, виявити його вплив на інвестиційні процеси в економіці.

У результаті дослідження виділено напрями участі банків в інвестиційному процесі (рис.1). У цьому зв’язку виокремлено три види діяльності банків: кредитування інвестиційних проектів, надання посередницьких послуг, здійснення операцій на

фондовому ринку. Найвні підходи до дослідження особливостей діяльності банків у сфері інвестиційного кредитування вказують на існування двох основних напрямів: безпосереднє надання інвестиційних кредитів та опосередковане.

У роботі наголошується, що виокремлення інвестиційного кредитування як важливого елементу в системі банківського кредитування зумовлено як специфікою сутнісного змісту інвестиційного кредиту, так і особливостями реалізації позичальником інвестиційних проектів. У результаті дослідження виокремлено характерні ознаки інвестиційного кредитування, що дало змогу визначити його переваги і недоліки як на мікро-, так і на макрорівні. Зокрема, здійснюючи інвестиційне кредитування, банки мають можливість достовірніше оцінити платоспроможність і надійність позичальника; розглянути інвестиційний проект щодо його життєздатності, ефективності, реалізованості, забезпеченості, ризиків; спрогнозувати результат реалізації інвестиційного проекту. Крім того, проектне кредитування відкрило нові напрями діяльності банківських установ у сфері банківського бізнесу (надання гарантійних, консультативних послуг, послуг інвестиційних брокерів, створення банківських консорціумів, купівля цінних паперів проектних компаній, здійснення лізингових операцій). Попри перелічені переваги цього виду кредитування у роботі названо вагомні причини, що стримують надання інвестиційного кредиту: високий рівень витрат передінвестиційної фази, вищий відсоток за кредит у зв'язку з високими ризиками, а також зростання видатків на оцінку проекту, організацію кредитування, нагляд тощо.

У дисертації узагальнено існуючі погляди на суть інвестиційного проекту, визначено його місце в економічних відносинах. З'ясовано, що відмінність проекту від виробничої системи в тому, що проект є одноразовою, нециклічною діяльністю; існує рівно стільки часу, скільки потрібно для отримання кінцевого результату. Цей нюанс варто враховувати в процесі визначення терміну існування самого інвестиційного проекту, терміну його окупності, ефективності.

Грунтуючись на теоретичному аналізі та узагальненні, визначено, що інвестиційним проектом є інвестиційна акція, яка передбачає вкладення певної кількості ресурсів, у тому числі інтелектуальних, фінансових, матеріальних, людських для отримання запланованого результату і досягнення певних цілей в обумовлені терміни. Фінансовим результатом інвестиційного проекту є прибуток/дохід, матеріально-речовим результатом – нові чи реконструйовані основні фонди.

Суттєву увагу в дисертації приділено питанням управління проектом, формування його ієрархічних підсистем. З огляду на практику інвестиційного кредитування встановлено, що мають місце відмінності в підходах до поділу проектного циклу кредитором і позичальником. У межах окремих фаз проектного циклу позичальник і кредитор визначають різні етапи. Втім, кредитор повинен мати чітке уявлення про проектний цикл позичальника для того, щоб максимально точно врахувати витрати і доходи, пов'язані з реалізацією проекту, сукупність ризиків, а також розробити свій графік контролю за реалізацією проекту. З метою недопущення затримок у просуванні проекту важливо діяти максимально скоординовано.

При вивченні можливих видів банківського інвестиційного кредитування проаналізовано ті з них, які мають найширше застосування на практиці, та виділено проблеми їх розвитку в Україні. Застосування проектного кредитування дало змогу виокремити такі види

кредитування інвестиційних проектів: банківське кредитування інвестиційних проектів, кредитування інвестиційних проектів, в яких передбачено використання лізингу, кредитування інвестиційних проектів державою через банківські установи та надання кредиту для реалізації інвестиційних проектів міжнародними фінансово-кредитними організаціями.

У другому розділі "**Особливості організації процесу кредитування інвестиційних проектів**" проаналізовано та систематизовано методичні підходи до оцінки ефективності інвестиційних проектів, висвітлено вплив проектних ризиків на інвестиційне кредитування, з'ясовано методи управління ризиками, запропоновано метод оцінки прогнозної інвестиційної кредитоспроможності позичальника.

У роботі під механізмом банківського інвестиційного кредитування пропонується розуміти не тільки сукупність прийомів організації та регулювання кредитного процесу, але і взаємозв'язок суб'єктів і об'єктів на основі принципів інвестиційного кредитування, методів, юридичних норм і процедур, що забезпечують прибутковий рух кредитних ресурсів при наданні інвестиційних кредитів. Залежно від рівня функціонування і вивчення кредитного механізму методи ефективності включають методи управління прибутковим рухом ресурсів у процесі інвестиційного кредитування на макро- і мікрорівнях. Викладене дає підстави розглядати механізм банківського кредитування як певну сукупність практичних заходів банку щодо спрямування вивільнених грошових ресурсів в інвестиційну діяльність суб'єктів підприємницької діяльності.

Значна увага приділена аналізу застосування прогресивних західних методів оцінки кредитоспроможності позичальників, який засвідчив, що вони недостатньо прийнятні через те, що суб'єкти підприємницької діяльності працюють в умовах становлення ринкових відносин. Це вимагає від банківських фахівців створення власної методології оцінювання інвестиційної кредитоспроможності підприємств, яка уможливила б отримання майнового забезпечення і проведення аналізу інвестиційної привабливості позичальника.

Проаналізувавши методики визначення ефективності інвестиційних проектів, встановлено, що увага акцентується на оцінці ефективності інвестиційних проектів з позиції позичальника, до кінця не враховуючи інтересів кредитора. Такий однобічний підхід не може в повній мірі дозволити оцінити проект, який потребує залучення додаткових коштів, зокрема, кредитних. З огляду на це, доведено, що показник "чистий приведений дохід" (різниця між приведеними до теперішньої вартості сумою чистого грошового потоку за період експлуатації інвестиційного проекту і сумою інвестиційних витрат для його реалізації) може бути використаний банком як критерій доцільності кредитування інвестиційного проекту, а також як інструмент для здійснення порівняльної оцінки варіантів інвестиційних проектів за умови, коли рух грошових потоків відображується у вигляді надання кредиту (відплив грошових коштів) і повернення кредиту (приплив грошових коштів). Зокрема, якщо величина чистого приведенного доходу має від'ємне чи нульове значення, то вкладання коштів не принесе додаткового прибутку; при порівнянні кількох проектів найбільш ефективним з варіантів інвестиційних об'єктів вважатиметься той, який характеризується більшою величиною чистого приведенного доходу. Зважаючи на те, що кредитор мусить мати підтвердження того, що грошові потоки інвестиційного проекту забезпечать повернення кредиту та відсотків за ним, запропоновано здійснювати вирахування коефіцієнта покриття боргу, який має широке

застосування у зарубіжній практиці проектного кредитування, як співвідношення грошових потоків за проектом до суми платіжних зобов'язань за проектним кредитом.

Встановлено, що банки повинні здійснювати оцінку інвестиційних проектів, враховуючи різноплановість сукупних чинників. Саме багатокритеріальна оцінка дасть можливість банку уникнути ризиків, які можуть появитись на стадії реалізації інвестиційного проекту і зумовити непередбачені витрати щодо їх усунення, а отже, й знизити рівень очікуваних прибутків від реалізації інвестиційного проекту.

Враховуючи специфіку інвестиційного кредиту, запропоновано здійснювати оцінку динаміки розвитку фінансового стану позичальника при реалізації інвестиційного проекту. У дисертаційній роботі доведено, що після отримання інвестиційного кредиту кредитоспроможність позичальника відповідатиме прогнозованому значенню кредитоспроможності, вирахованої шляхом екстраполяції даних за минулий період, з уточненням структури надходжень і видатків та урахуванням нових статей надходжень і видатків. Тобто прогнозу інвестиційну кредитоспроможність позичальника можна вирахувати за допомогою формули (1).

Співвідношення (1) задає величину кредитоспроможності позичальника із урахуванням динаміки зміни його фінансового стану та очікуваних змін у структурі його доходів і витрат, які пов'язані з отриманням кредиту й впровадженням інвестиційного проекту. Запропонований метод дозволяє визначити розмір інвестиційного кредиту, граничний розмір суми, яку позичальник зможе вносити в погашення кредиту, встановити оптимальну тривалість кредитного договору. Крім того, цей метод передбачає детальний аналіз як минулої діяльності позичальника, так і його бізнес-плану, дозволяє банку здійснити комплексну оцінку інвестиційної кредитоспроможності позичальника, а також гнучко оперувати величиною ризиків.

$$P(t) = R(t) + b \left(\sum_{i=1}^{n_d} \Delta D_i - \sum_{j=1}^{n_v} \Delta V_j \right) + c \left(\sum_{i=1}^{N_d} d_i(t) - \sum_{j=1}^{N_v} d_j(t) \right), \quad (1)$$

де $P(t)$ – прогнозна інвестиційна кредитоспроможність;

$R(t)$ – прогнозна кредитоспроможність, вирахована без урахування даних інвестиційного бізнес-плану;

i, j – відповідно індекси статей доходів й видатків;

t – часовий відрізок (період), за який вираховується платоспроможність;

$\Delta D_i, \Delta V_j$ – відповідно, зміни в обсягах надходжень і видатків за існуючими статтями, які очікуються після впровадження інвестиційного проекту;

$d_i(t), v_j(t)$ – відповідно, надходження та видатки за новими статтями, які виникнуть після впровадження інвестиційного проекту;

N_d, n_d – кількість статей доходів відповідно до і після впровадження інвестиційного проекту;

N_v, n_v – кількість статей видатків відповідно до і після впровадження інвестиційного проекту;

b, c – коефіцієнти, що відображають ризик вчасного отримання коштів позичальником, відповідно, в зміні структури доходів і в нових доходах (ϵ ,

$c < 1$).

Розраховані значення інвестиційної кредитоспроможності позичальника дають змогу проаналізувати його фінансовий стан, вчасно відреагувати на негативні тенденції (рис.2).

Оскільки процес кредитування інвестиційних проектів є доволі складним і залежить від впливу багатьох чинників, таких як збільшення розмірів і терміну інвестування проектів, їх різноманітність та складність, впровадження нових методів і технологій під час реалізації, динамічність зовнішнього економічного середовища, конкуренція, інфляція та інші негативні чинники, котрі призводять до зростання ступеня ризику в процесі здійснення проекту, в дисертації суттєву увагу приділено дослідженню проектних ризиків. Проектні ризики можна трактувати як сукупність ризиків, які загрожують реалізації інвестиційного проекту або спроможні знизити його ефективність (комерційну, економічну, бюджетну, соціальну). Проведене дослідження дало можливість зробити висновок, що проектні ризики для банку, як складові кредитних, – це можливе падіння його прибутку в результаті невдалої реалізації інвестиційного проекту.

Ризики аналізують переважно на доінвестиційній фазі, у той час як виявляються вони на інвестиційній та фазі закриття проекту. Така часова віддаленість настання ризиків від моменту аналізу призводить до таких наслідків: окремі ризики можуть взагалі не враховуватись на етапі ідентифікації; деякі виявлені ризики можуть бути оцінені неточно через зміну зовнішніх умов реалізації проекту; внесення корективів у проект; оцінки окремих ризиків можуть коригуватися через появу додаткової інформації про них.

З метою уникнення подібних ситуацій у роботі досліджено концептуальні засади управління проектними ризиками у процесі реалізації інвестиційного проекту. Зокрема, обґрунтована доцільність структурування управління проектними ризиками з врахуванням позицій кредитора і позичальника для досягнення прийняттого ризику з метою узгодження інтересів кожного та отримання запланованих результатів за інвестиційним проектом (рис. 3). В основі цієї концепції лежить твердження про неможливість повного усунення потенційних причин, які можуть зумовити небажаний розвиток подій та відхилення від запланованих результатів. Отже, виникає необхідність прийняття рішень, які б забезпечили досягнення компромісного рівня ризику, що відповідає певному балансу між очікуваною вигодою і загрозою втрат. До того ж, важливо не лише застосувати всі потрібні інструменти, але й зробити це своєчасно. Несвоєчасне використання того чи іншого інструменту надалі може спричинити появу нових ризиків, або й провал проекту.

Процес управління ризиками є неперервною і відповідальною діяльністю протягом всього життя проекту, яка охоплює сукупність інструментів та принципів. Таким чином, у процесі управління проектними ризиками банк вирішує такі взаємопов'язані завдання: управління ризиками проекту в цілому; управління ризиками непогашення боргу за інвестиційним кредитом; управління ризиками, пов'язаними зі специфікою банківської діяльності.

У третьому розділі "Перспективи та напрями кредитування інвестиційних проектів в Україні" досліджено стан та особливості діяльності банків у сфері інвестиційного кредитування в умовах становлення та розвитку ринкових відносин, розглянуто проблемні питання формування банківських ресурсів як основи їх кредитно-інвестиційної діяльності, на прикладі Тернопільської області здійснено аналіз регіональної кредитно-інвестиційної діяльності банків, визначено чинники, які б сприяли подальшому зростанню участі банків в інвестиційній сфері.

Обґрунтовано висновок, згідно з яким окреслені пріоритети економічної політики в Україні повинні передбачати перегляд існуючої системи регулювання банківського сектора, зміну форм і методів впливу на банківську сферу при врахуванні задач реалізації інвестиційних функцій банків в економіці. Така банківська система повинна відповідати вимогам високої надійності, інвестиційної спрямованості, керованості, гарантувати необхідний рівень пропозиції кредитних ресурсів за доступними для виробничої сфери відсотками. Проаналізувавши структуру банківських кредитів в Україні, з'ясовано, що протягом останніх років спостерігається збільшення питомої частки інвестиційних кредитів у загальному обсязі заборгованості суб'єктів господарювання (рис. 4).

Втім, станом на кінець 2005 року, 85,52% з наданих кредитів було спрямовано на поточну діяльність, у той час як в інвестиційну – 14,48%. З одного боку, обсяг кредитних вкладень банківськими установами в економіку постійно зростає, однак, розглядаючи в цілому вплив обсягів банківського кредитування на такі макроекономічні показники як валовий внутрішній продукт, інвестиції в основний капітал, обсяги промислового виробництва, було виявлено, що роль банківського кредиту в забезпеченні темпів економічного зростання залишається, як і раніше, низькою.

За результатами аналізу тенденцій інвестиційного кредитування виокремлено комплекс проблем, які стримують розвиток інвестиційного кредитування: недостатня капіталізація банківських установ; незначні обсяги довготермінових ресурсів інвестиційного характеру та їх висока вартість; відсутність стимулюючих заходів щодо залучення банківських ресурсів в інвестиційну сферу. Подолання зазначених проблем має здійснюватися системно, починаючи з визначення причин, котрі їх спричинюють, до окреслення комплексу заходів, спрямованих на подолання відповідних проблем на макро- та мікрорівнях.

З метою розширення обсягів інвестиційного кредитування внесено пропозиції запровадити механізми й інструменти, які були б стимулами для банків, певними гарантами їх фінансової стійкості (рис. 5). Зокрема, це пільговий порядок резервування залучених коштів, особливі умови рефінансування під інвестиційні проекти. Враховуючи високі ризики, які супроводжують інвестиційний проект на всіх етапах його реалізації та їх широкий спектр, нагальним є створення системи страхування інвестицій, надання державних гарантій. До дієвих чинників, які б сприяли насиченню економіки України банківським інвестиційним капіталом, є запровадження заходів щодо диференціації економічних нормативів залежно від частки наданих кредитів банку в реальному секторі економіки.

При дослідженні проблем активізації діяльності банків у сфері інвестиційного кредитування у дисертаційній роботі з'ясовано можливості запровадження пільгового

оподаткування для тих банків, які кредитують важливі виробничі об'єкти. В основі даного процесу лежить формування фінансового механізму, який дав би можливість зістикувати потенційних учасників процесу інвестування, забезпечивши кругообіг фінансових ресурсів у рамках даної системи, сприяючи розвитку економіки України.

У дисертації розглянуто особливості розвитку банківської системи в розрізі регіонів. У процесі дослідження виявлено значні диспропорції, які виражаються як у суттєвій диференціації кількості банків, так і в розміщенні їх активів. Крім зазначених диспропорцій в регіональному розвитку банківської системи підтвердженням проблем у діяльності банківського сектора регіону є вплив банківських ресурсів каналами міжфілійних зв'язків, що зумовлює нестачу коштів, потрібних для інвестиційної діяльності, збільшення їх ціни, що, в свою чергу, призводить до погіршення їх інвестиційної привабливості. Така ситуація не відповідає умовам ринкової економіки, за яких банківський сектор, акумулюючи заощадження, формує інвестиційну базу розвитку економічної системи. З огляду на те, що обсяг виданих кредитів банківськими установами Тернопільської області суб'єктам господарювання на інвестиційні цілі мізерний (лише 5% від загального обсягу інвестицій), в дисертації підкреслено необхідність звуження напрямів інвестування та впровадження проектів з урахуванням існуючого інвестиційного потенціалу; залучення банків до реалізації інвестиційних проектів з використанням інноваційного та промислового потенціалу; створення нових організаційних форм інтеграції промислового та фінансового капіталу; розроблення і реалізації територіальних програм інвестування.

Дослідження завершується обґрунтуванням залучення банків до кредитування інвестиційних проектів суб'єктів середнього та малого бізнесу. Вирішення зазначених питань запропоновано розпочати з огляду основних завад, які спричиняють недоступність інвестиційних кредитів для зазначених суб'єктів підприємництва. Зокрема, з боку банківського сектора виокремлено: високі відсоткові ставки; завищені вимоги до застави; недостатня або недоступна інформація про джерела фінансування; вимоги до кредитної історії. З боку малих підприємств: недостатній розмір застави; низький рівень власних інвестиційних ресурсів; низька пріоритетність або недоцільність інвестиційного проекту; недостатня або неналежно оформлена документація за проектом.

У процесі дослідження виокремлено напрями подальшого розвитку малого підприємництва за рахунок кредитних ресурсів банківської сфери: 1) розроблення фінансових механізмів здешевлення вартості кредитних ресурсів; 2) розроблення фінансових механізмів зменшення вимог банків до розміру застави з одночасним забезпеченням вимог щодо мінімізації ризиків неповернення кредитів; 3) стимулювання створення інформаційних і консалтингових систем, які б забезпечували інформаційну та консалтингову підтримку підприємницьких ініціатив; 4) запровадження програм бізнес-освіти (навчання, стажування, перекваліфікація, підвищення кваліфікації) з актуальних питань підприємницької діяльності для керівників та персоналу суб'єктів господарювання.

Основними критеріями для надання інвестиційних кредитів має бути відповідність інвестиційних проектів суб'єктів підприємницької діяльності регіональним та галузевим програмам, пріоритетним напрямкам підтримки підприємництва, його значення для соціально-економічного розвитку держави, регіону, конкурентоспроможність продукції та кредитоспроможність підприємства.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і запропоновано нове вирішення наукової проблеми, що полягає у виробленні теоретико-методологічних і прикладних засад удосконалення механізму кредитування інвестиційних проектів.

Проведене дослідження дає підстави зробити наступні висновки:

1. Системне дослідження підтвердило відсутність єдиної думки у вітчизняній економічній літературі щодо змісту інвестиційного кредитування. Уточнення суті банківського інвестиційного кредиту і його функцій дозволило виділити основні ознаки і конкретизувати названу дефініцію. Кредитування інвестиційних проектів, на нашу думку, можна визначити як комплекс заходів із спрямування кредитних ресурсів на інвестиційні потреби позичальника, які спрямовані на розширене відтворення капіталу, відповідно до принципів банківського кредитування. З'ясовано, що кредит є інвестиційним ресурсом у випадку використання його для розширеного відтворення капіталу позичальника, а також, коли спрямовується на реконструкцію, модернізацію та технічне переозброєння основних фондів. У цьому зв'язку банківське інвестиційне кредитування має місце за умови кредитування інвестиційних проектів, в інших випадках, коли інвестиційний проект не розробляється, відбувається звичайне кредитування.

2. Розглядаючи інвестиційний проект, як об'єкт інвестиційного кредитування, встановлено, що це - інвестиційна акція, яка передбачає вкладання певної кількості ресурсів, у тому числі фінансових, матеріальних, інтелектуальних, людських для отримання запланованого результату і досягнення певних цілей в обумовлені терміни. Фінансовим результатом інвестиційного проекту найчастіше є прибуток/дохід, матеріально-речовим результатом – нові, реконструйовані основні фонди, придбання і використання фінансових інструментів, нематеріальних активів з подальшим отриманням доходу.

3. Під механізмом банківського інвестиційного кредитування запропоновано розуміти не тільки сукупність прийомів організації та регулювання кредитного процесу, але і взаємозв'язок суб'єктів та об'єктів на основі принципів інвестиційного кредитування, методів, юридичних норм і процедур, що забезпечують прибутковий рух кредитних ресурсів при наданні інвестиційних кредитів. Усе викладене дало підстави розглядати механізм банківського інвестиційного кредитування як взаємозв'язану цілісну сукупність практичних заходів банку щодо спрямування вивільнених грошових ресурсів в інвестиційні проекти суб'єктів господарювання та управління ними з метою отримання прибутку.

4. Здійснення оцінки ефективності інвестиційних проектів є ключовим питанням як для інвесторів, так і кредиторів. Виявлено, що у зарубіжній і вітчизняній економічній літературі відсутня спільність у поглядах на розроблення єдиної методики оцінки ефективності інвестиційних проектів. Крім того, здебільшого, запропоновані показники не дають змоги здійснити аналіз ефективності інвестиційних проектів, в яких передбачено використання банківських ресурсів. Це зумовлює необхідність вироблення фахівцями з банківської справи власної методології, яка б уможливила проведення аналізу інвестиційної привабливості позичальника.

5. Запропонований метод оцінки інвестиційної кредитоспроможності враховує ефективність інвестиційного кредиту як з точки зору позичальника, так і з точки зору банку. Впровадження запропонованого методу визначення прогнозної оцінки інвестиційної

кредитоспроможності позичальника веде до суттєвого вдосконалення взаємовідносин між учасниками виробничого й банківського секторів економіки, що особливо важливо за умов становлення високопродуктивних ринкових відносин. Крім того, цей метод сприяє поліпшенню діяльності банку при підготовці кредитної операції, плануванні майбутнього кредиту як на стратегічному рівні плануванні економіки, так і на тактичному рівні здійснення активних банківських операцій.

6. З огляду на те, що для кредитора проектний ризик виявляється у несвоєчасному отриманні відсотків за кредитом та поверненні суми кредиту, процес управління проектними ризиками – складний і відповідальний етап у процесі реалізації інвестиційного проекту. До того ж, аналіз та оцінка ризиків проектної діяльності має стати не окремим етапом управління ризиками, а його постійною функцією, яка повинна реалізовуватися на всіх фазах і етапах проектного циклу. Досліджено, що банк у процесі управління проектними ризиками вирішує два тісно взаємопов'язані завдання: управління ризиками проекту в цілому; управління ризиками непогашення боргу за кредитом зі сторони позичальника.

7. Дослідження кредитної діяльності українських банків в інвестиційній сфері показали, що для забезпечення сталого економічного розвитку України, підвищення конкурентоспроможності національної економіки важливого значення набуває оптимізація його функціонування. Активізація участі банків в інвестиційному процесі може реалізовуватися лише в результаті ініціативних та ефективних дій держави, яка повинна на довготерміновій і стабільній основі закріплювати за інвестиціями статус важливого господарського пріоритету та об'єкта сприяння. Банківський сектор України розвивається хоча й нерівномірно, але доволі високими темпами, відображаючи зростаючі потреби ринково орієнтованої економіки. Стратегічним завданням є створення конкурентоспроможної моделі банківської системи на основі науково обґрунтованої концепції розвитку банківської справи, зважаючи на її унікальну роль у ринковому становленні економіки України. Сучасний стан банківської системи, визначення її ролі в економічних процесах для стимулювання процесу насичення економіки України банківським інвестиційним капіталом, дає змогу внести такі пропозиції: запровадити механізм ефективного захисту прав кредиторів, прозорий порядок реалізації заставного майна; запровадити заходи щодо диференціації економічних нормативів залежно від частки інвестиційних кредитів банку в реальному секторі економіки; запровадити механізм стимулювання довготермінового кредитування банків через цільове рефінансування під інвестиційні проекти; оптимізувати податок на прибуток кредитних установ, які здійснюють інвестиційне кредитування; запровадити механізм страхування інвестиційних ризиків комерційних банків; надавати державні гарантії, заохочуючи банки до надання довготермінових інвестиційних кредитів; залучити до активної інвестиційної діяльності суб'єктів різноманітних форм власності та господарювання для розширення національного товаровиробництва і ринкової інфраструктури.

8. Загальний рівень економічного розвитку регіону, його інвестиційна привабливість визначають обсяги кредитно-інвестиційної діяльності банків, і навпаки – кредитно-інвестиційна діяльність банківських установ впливає на темпи розвитку регіону.

Встановлено, що одним з напрямів виходу з кризової ситуації Тернопільської області є сприяння розвитку середнього та малого бізнесу, зокрема, залучення банків до кредитування інвестиційних проектів цих суб'єктів господарювання. Доведено, що зростання чисельності та покращення фінансових результатів господарської діяльності неможливе без активізації державної політики у сферах фінансово-кредитної, інвестиційної та консалтингової підтримки малого підприємництва. Крім того, потреба вирішення проблем підтримання розвитку малого і середнього підприємництва є стратегічним завданням державних органів влади. З метою створення належних умов для використання проектного кредитування суб'єктами малого підприємництва необхідним є застосування державної політики сприяння, спрямованої на: розроблення фінансових механізмів здешевлення вартості кредитних ресурсів, зменшення вимог банків до розміру застави з одночасним забезпеченням вимог щодо мінімізації ризиків неповернення кредитів; стимулювання створення інформаційних та консалтингових систем, які б забезпечували інформаційну та консалтингову підтримку підприємницьких ініціатив; формування сприятливого бізнес-середовища й інвестиційної привабливості територій із застосуванням новітніх телекомунікаційних систем.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ

У наукових фахових виданнях:

1. Балянт Г.Р. До питання про банківське інвестиційне кредитування // Економіка: проблеми теорії і практики. Зб. наук. праць. – Дніпропетровськ: ДНУ, 2003. Випуск 183: Том I. – С. 264–269. (0,24 д.а.).
2. Балянт Г.Р. Проблеми і перспективи активізації лізингової діяльності в Україні // Економіка Крима. – 2003. – № 10. – С. 53–56. (0,39 д.а.).
3. Балянт Г.Р. Регіональні аспекти ефективної реалізації інвестиційних проектів // Регіональні аспекти розвитку і розміщення продуктивних сил України. Зб. наук. праць. Випуск 8. – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – Вип. 8. – С. 78–83. (0,37 д.а.).
4. Балянт Г.Р. Про методи оцінки ефективності інвестиційних проектів // Наукові записки. Зб. наук. праць. – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – Вип. 1. – Ч. 2. – С. 186–189. (0,29 д.а.).
5. Балянт Г.Р. Вплив інвестиційного клімату на обсяги кредитування банками інвестиційних заходів // Фінансова система України. Зб. наук. праць. – Острог: Вид. “Національний університет “Острозька академія”, 2005. – Ч.2 – С. 107–114. (0,40 д.а.).

В інших виданнях:

1. Балянт Г.Р. Врахування інфляції при оцінці ефективності інвестиційних проектів // Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції “Наука і освіта ‘2004”. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – Т.11. – Інвестиційна діяльність. – С. 11–12. (0,07 д.а.).
2. Балянт Г.Р. Деякі особливості ризиків при інвестиційному кредитуванні // Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції “Фінансово-кредитна система України:

- проблеми та шляхи їх вирішення”. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2004. – С 72–74. (0,12 д.а.).
3. Балянт Г.Р. Окремі аспекти банківського інвестиційного кредитування в умовах економічного середовища України // Матеріали III Всеукраїнської конференції з фінансового аналізу студентів і аспірантів. – Львів: Механіко-математичний факультет, 2004. – С. 103–105. (0,12 д.а.).
  4. Балянт Г.Р. Деякі особливості формування сприятливого економічного середовища для ефективного фінансування інвестиційних потреб // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Дні науки ‘2005’”. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2005. – Т.10. – С.9–11. (0,17 д.а.).
  5. Балянт Г.Р. Проблеми і перспективи банківського кредитування інвестиційних заходів в умовах трансформаційної економіки // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Розвиток економіки в трансформаційний період: глобальний та національний аспекти”. – Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2005. – Т.IV. – С.168–169. (0,11 д.а.).

АНОТАЦІЯ

Балянт Г.Р. Кредитування інвестиційних проектів в умовах становлення та розвитку ринкових відносин. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит. – Тернопільський державний економічний університет, Тернопіль, 2006.

Дисертація присвячена комплексному дослідженню проблем, пов’язаних з діяльністю банків України в сфері інвестиційного кредитування.

У роботі визначено сутність, функції, принципи й особливості кредитування інвестиційних проектів.

Розкрито методи оцінки ефективності інвестиційних проектів, запропоновано метод оцінки прогнозу інвестиційної кредитоспроможності позичальника, розглянуто інструменти та методи управління проектними ризиками,

Проаналізовано сучасний стан банківського інвестиційного кредитування в Україні, розглянуто основні проблеми, які перешкоджають активізації діяльності банків у цій сфері. Запропоновано напрями активізації банківської сфери в інвестиційних процесах.

Ключові слова: інвестиційний кредит, механізм інвестиційного кредитування, інвестиційний проект, проектні ризики, інвестиційна кредитоспроможність позичальника.

АННОТАЦИЯ

Балянт А.Р. Кредитование инвестиционных проектов в условиях образования и развития рыночных отношений. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.04.01 – финансы, денежное обращение и кредит – Тернопольский государственный экономический университет, Тернополь, 2006.

Диссертационная работа посвящена комплексному исследованию проблем, связанных

с деятельностью банков Украины в сфере инвестиционного кредитования.

В работе исследованы фундаментальные вопросы теории кредита, определены функции, принципы и особенности кредитования инвестиционных проектов. Диссертантом уточнено определение кредитования инвестиционных проектов как комплекса мероприятий по направлению кредитных ресурсов на кредитование инвестиционных проектов заемщика, которые предназначены на расширенное воспроизводство соответственно с принципами банковского кредитования.

Осуществлено детальное исследование инвестиционных проектов в качестве объектов инвестиционного кредитования. Определены противоречия в делении инвестиционного цикла кредитором и заемщиком.

Проанализированы методы оценки эффективности инвестиционных проектов. Особое внимание уделено приемлемым методам оценки эффективности инвестиционных проектов с позиции банка.

В работе исследованы проектные риски как составляющие кредитных рисков банка. Управление проектными рисками должно осуществляться на протяжении всех фаз инвестиционного проекта как со стороны банка, так и со стороны заемщика в целях достижения запланированных результатов инвестиционного проекта.

В диссертации предложен метод осуществления оценки инвестиционной кредитоспособности заемщика, который позволяет анализировать и оценить кредитоспособность заемщика в процессе реализации инвестиционного проекта.

Проведён комплексный анализ состояния инвестиционного банковского кредитования в Украине. Значительное внимание в работе уделено исследованию основных факторов, которые отрицательно влияют на эффективность кредитного механизма в инвестиционных процессах, и в итоге обуславливают низкий уровень обеспечения потребностей реального сектора экономики долгосрочными кредитами. Автор предлагает пути решения проблемы трансформации потенциальных источников инвестиционных ресурсов в реальные. Для этого нужна реализация на государственном уровне следующих мероприятий: внедрение стимулирующей системы налогообложения для субъектов хозяйствования; государственная поддержка производства продукции приоритетного значения; обеспечение государственных гарантий при реализации инвестиционных проектов; развитие системы защиты и механизмов возвращения инвестиционных кредитов.

Региональный аспект проблемы обусловил изучение процессов банковской концентрации и деконцентрации, оттока банковских средств из "депрессивных" регионов. Рассмотрены основные проблемы, которые препятствуют кредитно-инвестиционной деятельности банков Тернопольского региона. Предложены приоритеты инвестиционного кредитования, определены направления активизации банковской сферы в инвестиционных процессах.

Ключевые слова: инвестиционный кредит, механизм инвестиционного кредитования, инвестиционный проект, проектные риски, инвестиционная кредитоспособность заемщика.

Balyant H.R. Crediting of the investment project in the conditions the growing and development of the market relation. – Manuscript.

Dissertation for a Candidate Degree in Economics by Specialty 08.04.01 – Finances, Money Turnover and Credit. – Ternopil State Economic University, Ternopil, 2006.

Dissertation is devoted to complex research of the problems related to activity of banks of Ukraine in the sphere of the investment crediting.

The essence, functions, principles and features of crediting of investment projects has been investigated in the dissertation.

The methods of estimation of efficiency of investment projects has been exposed, the instruments of management by the projects risks has been considered, the method of estimation of prognosis investment solvency of borrower has been offered.

The modern state of the bank investment crediting in Ukraine has been analyzed, the basic problems which hinder to activation of activity of banks in this sphere has been considered. The directions of activation of bank sphere in investment processes have been offered.

Keywords: investment credit, investment project, projects risks, investment solvency of borrower.